

Længerevarende ledighed blandt nyuddannede koster dyrt

Det er ikke kun ærgerligt, det er også dyrt, når nyuddannede går direkte ud i længerevarende ledighed. Både for den enkelte, men også for samfundet, der går glip af både skatte kroner og velstand.

MIE DALSKOV

Cand.polit., privatøkonom
AE – Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Det koster mange penge for samfundet, når nyuddannede går direkte ud i længerevarende dimittendledighed. Den aktuelt høje ledighed vi ser netop nu blandt nyuddannede kommer til at betyde lavere strukturel beskæftigelse, og samfundsøkonomiske tab. Tab der både kommer af at nyuddannede går ledige, men også fordi nogle nyuddannede må tage et job, som de er overuddannede til. Alt sammen er eksempler på, hvordan dårlige konjunkturer kan ødelægge strukturerne på arbejdsmarkedet.

Andelen af nyuddannede, der går direkte ud i ledighed efter endt uddannelse, er mere end fordoblet siden 2008. Af de knap 62.000 nyuddannede, der færdiggjorde en erhvervskompetencegivende uddannelse i 2010, har hver tredje oplevet mindst en måneds ledighed, og hver syvende har været ledig i mindst et halvt år. Således var mere end 8.000 af de nyuddannede fra 2010-årgangen ledige i mindst 6 måneder, hvilket svarer til 13,5 procent af årgangen, jf. tabel 1.

TABEL 1 Antal nyuddannede berørt af ledighed fordelt på årgange

	2008	2009	2010
		Antal pers.	
Antal nyuddannede i alt	57.167	59.227	61.896
- heraf med mindst 1 måneds ledighed	9.735	16.327	20.576
- heraf med mindst 6 måneders ledighed	2.789	6.906	8.328
Ledighedsprocent efter ledighedens varighed		Pct.	
- mindst 1 måneds ledighed	17,0	27,6	33,2
- mindst 6 måneders ledighed	4,9	11,7	13,5

Anm: Tabellen viser antallet af nyuddannede pr. årgang i rullende år fra 4. kv. året før til 3. kv. i året efter samt antallet nyuddannede, der har oplevet ledighed (kun dagpenge er talt med). Tallene omfatter alle nyuddannede på erhvervsuddannelser og videregående uddannelser.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata og Beskæftigelsesministeriets DREAM-register (juli 2011 version).

NOTE 1 Denne analyse er en opfølgning på rapporten »Samfundsøkonomiske konsekvenser af dimittendledighed for videregående uddannelser«, der er udgivet i efteråret 2011 i samarbejde med DJØF. I forhold til sidst er effekterne estimeret efter 10 år og der er inkluderet flere kontrolvariable.

I denne artikel undersøges effekterne af længerevarende ledighed blandt nyuddannede både i forhold til den enkeltes og samfundets økonomi.¹ Nærmere bestemt er det effekterne af mindst 6 måneders sammenhængende ledighed direkte efter endt uddannelse, der undersøges. Konsekvenserne af ledigheden er undersøgt både på erhvervsindkomsten, timelønnen og beskæftigelsen. En ting er, at ledighed efter endt uddannelse betyder et umiddelbart tab af indkomst og erhvervs erfaring, men det helt store spørgsmål i denne artikel er, om det er et vedvarende tab af at gå direkte ud i ledighed. I artiklen undersøges effekterne af dimittendledighed for forskellige uddannelser og på både kortere (3 år) og længere sigt (10 år).

I analysen er brugt *propensity score matching* til at estimere effekterne for at forsøge at tage højde for selektionen ind i ledighed. De baggrundsfaktorer, der forventes at påvirke responsvariablene (som fx løn og beskæftigelse), vil sandsynligvis også påvirke sandsynligheden for ledighed. Derfor er en lang række variable medtaget for at tage højde for selektionen fx karakterer fra gymnasiet, om man har haft studiejob under uddannelsen og forældrenes uddannelsesniveau. Analysen omfatter en halv million nyuddannede, der har taget en erhvervskompetencegivende uddannelse i perioden 1992-2002. Analysens metode er nærmere beskrevet i boks 1.

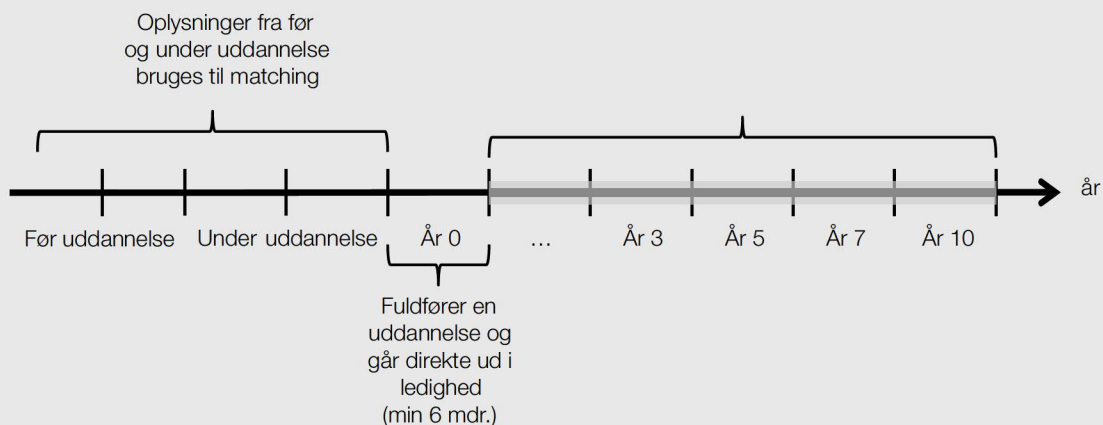
BOKS 1 Sådan beregnes effekterne af længerevarende ledighed blandt nyuddannede

De individuelle effekter af dimittendledighed estimeres via propensity score matching, der går ud på, at man for alle dimittender estimerer sandsynligheden for at blive ledig. Dernæst sammenligner man den fremtidige løn og beskæftigelse for dem, der rent faktisk var ledige, med dem, som ikke var ledige, men som havde samme sandsynlighed for ledighed. På den måde forsøger man at eliminere alle andre forskelle mellem de to grupper end netop ledigheden.

For at estimere sandsynligheden for ledighed (propensity scoren) er en lang række baggrundsvARIABLE anvendt. Variablene er medtaget for at fange de faktorer, der har betydning for sandsynligheden for at blive ledig, når man er nyuddannet. Nogle faktorer har direkte betydning, fx køn og alder, mens andre faktorer er medtaget ud fra en hypotese om en indirekte effekt. Nogle personlige egenskaber som fx evner og motivation er vanskelige at måle, og en del variable er medtaget for at forsøge at fange denne variation. Overordnet set kan variablene inddeles i følgende grupper.

- Information v. uddannelsens afslutning (alder, antal børn, etnicitet, køn, forældrenes uddannelsesniveau)
- Information fra barndommen (husstandstype, boligtype, bopælskommune)
- Information fra før uddannelse (sabbatår, beskæftigelse i sabbatår, indkomst i sabbatår, karaktergennemsnit fra gymnasiet eller HF)
- Information fra uddannelsen (forsinkelse på uddannelsen, studiejob, boligtype under uddannelsen, studieskift, uafsluttet uddannelse tidligere, uddannelsesretning)

I alt er der foretaget 33 modelestimater for de tre hoveduddannelsesgrupper og 11 årgange. De gennemsnitlige effekter for alle årgange er anvendt som resultater, for på den måde at få resultater, der er robuste over for konjunkturudsving. For en teknisk uddybning af metodegrundlaget, se: http://www.ae.dk/files/AE_dimittendledighed-koster-i-loenposen-mange-aar-frem.pdf, appendiks 1.

TABEL 2 Andel af en årgang (1992-2010), der i gennemsnit oplever dimittendledighed

	Ledig i mindst 1 måned	Ledig i mindst 6 mdr.	Ledig i mindst 12 mdr.	Ledig i mindst 18 mdr.	Typisk antal ledige måneder (kun ledige)
	Pct., andel af årgang				Mdr.
Erhvervsfaglige uddannelser	19,2	6,8	3,1	1,9	3,0
Korte og mellemlange vid. uddannelser	38,0	13,0	5,8	3,4	3,0
Lange vid. uddannelser	44,4	22,4	11,7	6,5	5,0

Anm: Tabellen viser gennemsnitlig andel, der er ledig i den anviste periode. Årgange er regnet på rullende år, hvor året dækker 3. kvartal i året og bagud til 4. kvartal året før. Fx dækker 2010 3. kvartal 2010, 2. kvartal 2010, 1. kvartal 2010 samt 4. kvartal 2009. For årgang 2010 er det kun muligt at opgøre ledighed i op til 6 måneder. Yderste kolonne viser medianledigheden for årgang 1992-2008.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2010) samt Beskæftigelsesministeriets DREAM-register (juli 2011-version).

TABEL 3 Estimerede individuelle effekter af dimittendledighed på erhvervsindkomst

Relativ effekt, pct.	3-årseffekt	5-årseffekt	7-årseffekt	10-årseffekt
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Erhvervsfaglige uddannelser	-27,0	-21,9	-20,4	-17,4
Korte og mellemlange vid. uddannelser	-19,2	-15,7	-14,4	-13,1
Lange vid. uddannelser	-21,9	-17,9	-16,3	-17,2
Nominal effekt, kr. (2012-niv.)				
	kr.	kr.	kr.	kr.
Erhvervsfaglige uddannelser	-80.000	-65.000	-60.000	-51.000
Korte- og mellemlange vid. uddannelser	-62.000	-50.000	-46.000	-42.000
Lange vid. uddannelser	-91.000	-75.000	-68.000	-72.000

Anm: Gennemsnitlige effekter for dimittender i perioden 1992-2002 ved mindst 6 måneders ledighed efter dimission. Effekterne i tabellen er et gennemsnit af de årlige estimationer. 10-års-effekten er estimeret for årgangene 1992-99. Alle effekter er signifikante på 95%-niveau. Effekterne i kroner er estimeret på baggrund af medianindkomst for personer med de givne uddannelser under 40 år (2012-priser).

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata og estimation i STATA vha. PSMATCH2.

Dimittendledighed mere udbredt på lange uddannelser

Der er stor forskel på, hvor udbredt dimittendledighed er på de forskellige uddannelser. Af tabel 2 fremgår andelen af en årgang nyuddannede, der i gennemsnittet oplever dimittendledighed. Det ses, at langt flere med lange videregående uddannelser hænger fast i ledighed end kortuddannede, og det er mindre sandsynligt, at erhvervsuddannede er ledige i længere tid.

Nyuddannede taber mange tusinde kroner årligt, hvis de går direkte ud i længerevarende ledighed

Nyuddannede med en erhvervsfaglig uddannelse, som f.eks. tømrere, kontorassistenter og mekanikere, oplever i gennemsnit et tab på 27 procent af erhvervsindkomsten 3 år efter dimission, hvis de har været ledige i mindst 6 måneder efter endt uddannelse. Effekten falder med tiden, men selv efter ti år er der et signifikant tab på 17 procent af den årlige erhvervsindkomst, jf. tabel 3.

Nyuddannede med korte og mellemlange uddannelser, som f.eks. pædagoger og laboranter, oplever i gennemsnit et mindre 3-årigt tab på erhvervsindkomsten på 19 procent, og efter 10 år er tabet 13 procent. Dimittender fra lange videregående uddannelser, som f.eks. læger og ingeniører, taber 22 procent på erhvervsindkomsten. Ti år efter endt uddannelse er tabet for akademikere 17 procent og nogenlunde på niveau med faglærtes effekter.

Af tabel 3 fremgår det ligeledes, hvad det koster den enkelte at gå direkte ud i længerevarende dimittendledighed målt i kroner. På kort sigt taber en nyuddannet faglært, der går direkte ud i ledighed, i gennemsnit 80.000 kr. årligt, mens tabet for personer med lange videregående uddannelser er på 91.000 kr. Så selvom den relative 3-års-effekt er størst for erhvervsuddannelserne, så taber akademikere mest på at være ledige.

På 10 års sigt taber nyuddannede med en erhvervsfaglig uddannelse 51.000 kr. årligt, hvis de begyndte karrieren med

TABEL 4 Estimerede individuelle effekter af dimittendledighed på beskæftigelsesfrekvensen

	3-årseffekt	5-årseffekt	7-årseffekt	10-årseffekt
	Pct.-point	Pct.-point	Pct.-point	Pct.-point
Erhvervsfaglige uddannelser	-16,7	-12,3	-11,0	-8,1
Korte og mellemlange vid. uddannelser	-10,2	-7,2	-5,7	-4,8
Lange vid. uddannelser	-9,1	-5,7	-3,9	-3,3

Anm: Gennemsnitlige effekter for dimittender i perioden 1992-2002 ved mindst 6 måneders ledighed efter dimission. Effekterne i tabellen er et gennemsnit af de årlige estimationer. 10-års-effekten er estimeret for årgangene 1992-99. Alle effekter er signifikante på 95%-niveau.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata og estimation i STATA vha. PSMATCH2.

ledighed af mindst 6 måneders varighed, mens nyuddannede med korte eller mellemlange uddannelser taber 42.000 kr. og nyuddannede akademikere taber 72.000 kr.

Effekterne på erhvervsindkomsten er sammensat af en løn- og beskæftigelseseffekt. Dét at være ledig efter endt uddannelse kan både betyde lavere beskæftigelse, og selvom man får job, en lavere timeløn. Den lavere timeløn kan både skyldes en senere start på arbejdslivet, og dermed lavere anciennitet, men også at dem, der har været ledige efter endt uddannelse, har accepteret et job, som de i virkeligheden er overkvalificerede til, så de typisk får en lavere timeløn.

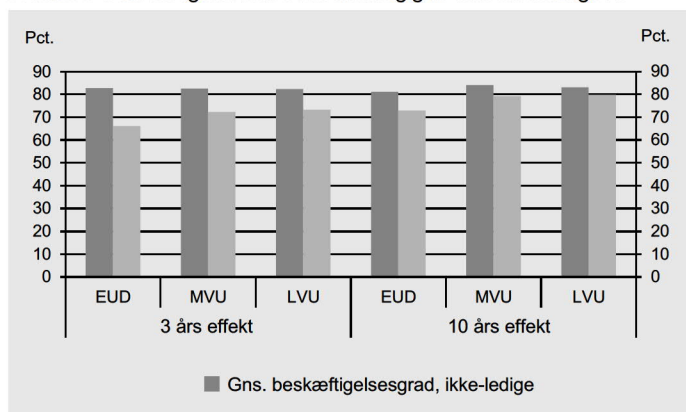
Nyuddannedes ledighed betyder mindre beskæftigelse i årene fremover

Tabel 4 og figur 1 viser effekterne på beskæftigelsesfrekvensen ved mindst 6 måneders dimittendledighed. Da der ses på ændringer i den årlige beskæftigelsesfrekvens, skal effekterne tolkes som ændring i procentpoint. Beskæftigelsesfrekvensen vil 3 år efter de nyuddannede med en erhvervsfaglig uddannelse gik ud i ledighed være 17 procentpoint lavere. Igen aftager effekten med tiden, og på 10 års sigt er tabet i beskæftigelseschancerne på 8 procentpoint.

For de korte og mellemlange videregående uddannelser koster dimittendledigheden et fald i beskæftigelseschancerne på 10 procentpoint efter tre år til knap 5 procentpoint efter ti år – altså noget mindre end effekterne for erhvervsuddannelserne.

For de lange videregående uddannelser er tabet på de fremtidige beskæftigelseschancer mindre end for de andre grupper. Akademikere, der går direkte ud i ledighed, oplever i gennemsnit et fald i beskæftigelsesfrekvensen på 9 procentpoint tre år efter endt uddannelse. Fem år efter de nyuddannede gik ud i ledighed er tabet 6 procentpoint, mens tabet er 3 procentpoint efter ti år.

I gennemsnit er beskæftigelsesfrekvensen for nyuddannede 81-84 procent, men for dem, der går direkte ud i længere ledighed er beskæftigelsesfrekvensen 66-73 procent på kort sigt, og 73-79 procent efter 10 år, jf. figur 1.

FIGUR 1 Beskæftigelsesfrekvens afhængig af dimittendledighed

Anm: Figuren viser den gennemsnitlige beskæftigelsesfrekvens for dimittender, der ikke var ledige. 100 svarer til fuldtidsbeskæftiget. Beregnet ud fra ATP. Selvstændige har automatisk fuld beskæftigelse.. Beskæftigelsesfrekvensen i figuren er noget lavere end den man kan genfinde i RAS-opgørelsen hos Danmarks Statistik. Det skyldes, at mange nyuddannede er uden for arbejdsmarkedet på fx ulønnet barsel. Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata og estimation i STATA vha. PSMATCH2.

Dimittendledighed har betydning for alle uddannelsesgrupper, men markant størst betydning for faglærte end for de øvrige grupper. Det er en interessant konklusion, idet man ellers ofte taler om at dimittendledighed er stigmatiserende for højtuddannede. Der kan dog være flere forklaringer på resultaterne. En mulig forklaring kan være, at den ledighed, der måles (mindst 6 måneders sammenhængende ledighed) er et mere sjældent fænomen for faglærte, og derfor er konsekvenserne også større. En anden forklaring er, at højtuddannede har flere muligheder. Selvom de har taget en ingeniøruddannelse, kan de finde arbejde på et langt bredere arbejdsmarked end den ledige bygningsarbejder, hvorved højtuddannede lettere kan slippe ud af ledighedens skygge.

Akademikere oplever størst tab på timelønnen

Modsat beskæftigelseseffekterne, så er tabet på timelønnen størst for nyuddannede ledige med lange videregående uddannelser. Akademikere, der går direkte ud i ledighed af mindst 6 måneders varighed, taber i gennemsnit næsten 13 procent på timelønnen tre år efter dimission, mens erhvervsuddannede

TABEL 5 Estimerede individuelle effekter af dimittendledighed på timelønnen

	3-årseffekt	5-årseffekt	7-årseffekt	10-årseffekt
	Pct.-point	Pct.-point	Pct.-point	Pct.-point
Erhvervsfaglige uddannelser	-10,3	-9,6	-9,4	-9,3
Korte og mellemlange vid. uddannelser	-8,9	-8,4	-8,7	-8,4
Lange vid. uddannelser	-12,8	-12,3	-12,4	-13,9

Anm: Gennemsnitlige effekter for dimittender i perioden 1992-2002 ved mindst 6 måneders ledighed efter dimission. Effekterne i tabellen er et gennemsnit af de årlige estimationer. 10-årseffekten er estimeret for årgangene 1992-99. Alle effekter er signifikante på 95%-niveau.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata og estimation i STATA vha. PSMATCH2.

taber 10 procent. Nyuddannede med korte og mellemlange uddannelser taber 9 procent, jf. tabel 5.

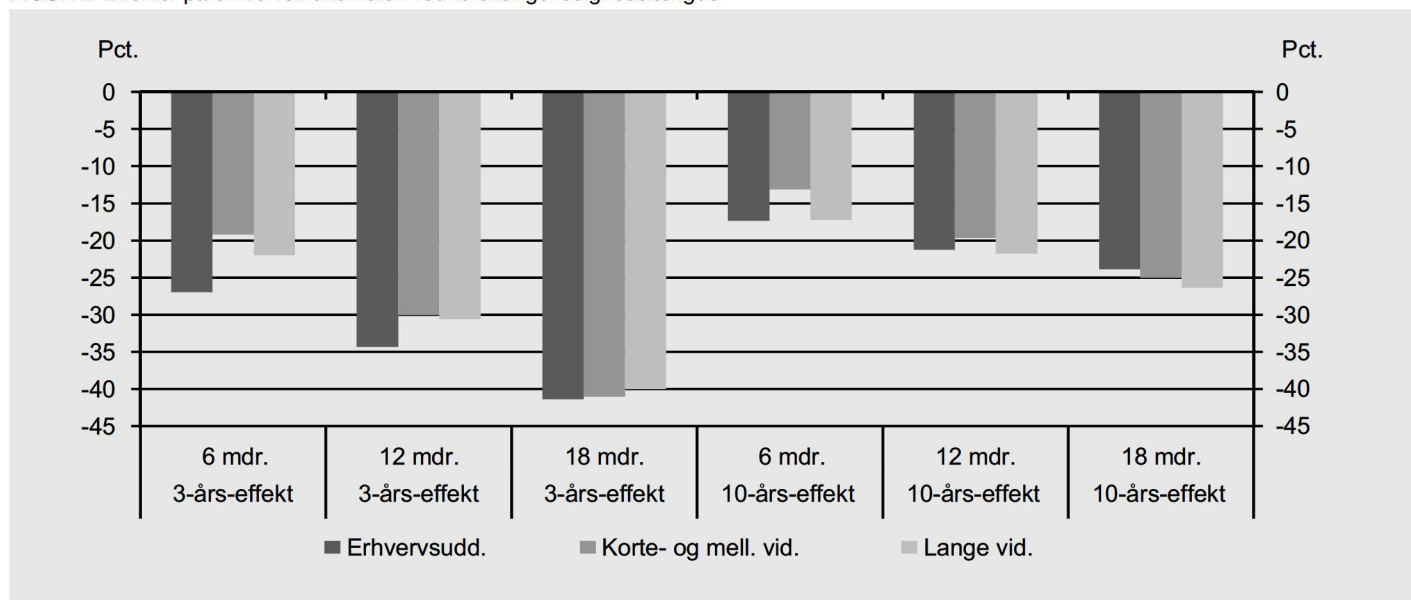
Effekterne på erhvervsindkomsten og beskæftigelsen viste en skarp aftagende profil, men det gælder ikke for timelønseffekterne. 5-, 7- og 10-års-effekterne er stort set lige store for faglærte og korte/mellemlange uddannelser, mens der for de højest uddannede er tale om, at effekterne på 10 års sigt er større end effekterne på kortere sigt.

Jo længere man hænger fast i ledighed, des mere koster det

De individuelle effekter er estimeret ved forskellige varigheder af ledighedsperioden. Ikke overraskende er tabet på den årlige erhvervsindkomst større, jo længere de nyuddannede hænger fast i ledigheden.

Nyuddannede, der har været ledige i sammenhængende mindst 18 måneder taber i gennemsnit 40 procent målt på den årlige erhvervsindkomst, når der ses på indkomsten tre år efter endt uddannelse. Ti år efter endt uddannelse er tabet på 24-26 procent i tabt erhvervsindkomst ved mindst 18 måneders ledighed, jf. figur 2.

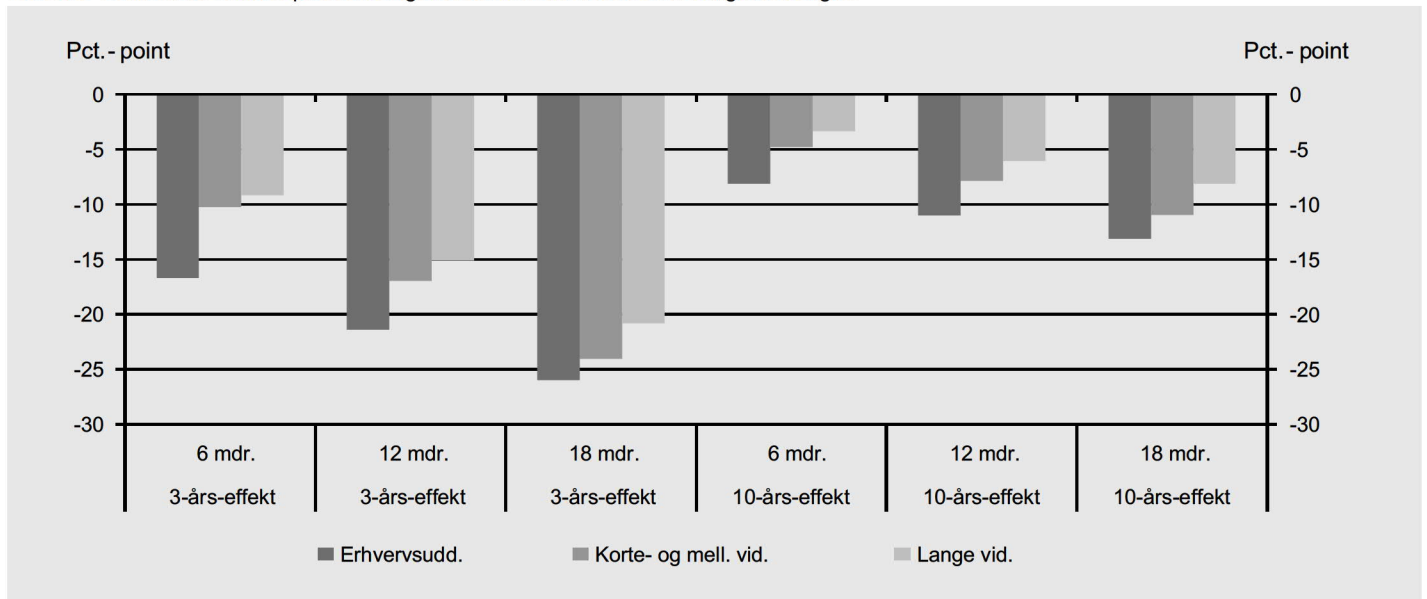
På beskæftigelsesfrekvensen koster det ligeledes ekstra meget, hvis de nyuddannede hænger længe fast i ledighed. Uanset om effekten måles tre eller ti år efter endt uddannelse, eller om der måles på mindst 6 eller 18 måneders ledighed, så er effekterne størst for de erhvervsuddannede. Det fremgår af figur 3.

FIGUR 2 Effekter på erhvervsindkomsten ved forskellige ledighedslængde

Anm: Gennemsnitlige indiv. effekter for dimittender i perioden 1992-2002 ved mindst forskellige måneders ledighed efter dimission. 10-årseffekten er estimeret for årgangene 1992-99. Alle effekter er signifikante på 95%-niveau.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata og estimation i STATA vha. PSMATCH2.

FIGUR 3 Estimerede effekter på beskæftigelsesfrekvensen fordelt efter ledighedslængde

Anm: Gennemsnitlige effekter for dimittender i perioden 1992-2002 ved mindst 6 måneders ledighed efter dimission. Effekterne i tabellen er et gennemsnit af de årlige estimationer. 10-års-effekten er estimeret for årgangene 1992-99. Alle effekter er signifikante på 95%-niveau.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata og estimation i STATA vha. PSMATCH2.

Samfundet taber millioner på den høje dimittendledighed

Ud fra de estimerede individuelle effekter kan der regnes på de samfundsøkonomiske omkostninger af den aktuelle krise, og den dimittendledighed den har ført med sig. Beregningerne bygger på den aktuelle merledighed, når man måler i forhold til 2008-niveauet. Fra 2009 til 2011 er antallet af længerevarende ledige nyuddannede forøget med knap 15.000.²

Ud fra de estimerede effekter for de forskellige uddannelsesgrupper kan man beregne, hvor meget den strukturelle beskæftigelse falder i fremtiden, når den aktuelle krise betyder 15.000 flere nyuddannede ledige. På kort sigt vil beskæftigelsen falde

med knap 1.900 fuldtidspersoner, mens der på 10-års sigt er tale om et fald på 860 personer. Som det fremgår af tabel 7 er det især faglærte, der fylder i det samlede strukturelle beskæftigelsesfald.

På samme vis kan velstandstabet gøres op ud fra effekterne på den årlige erhvervsindkomst der blev vist i tabel 3.

Tabel 8 viser, hvad samfundet går glip af målt på velstanden, dvs. kombination af lavere beskæftigelse og lavere løn. På kort sigt går samfundet glip af 1,1 mia. kr. som følge af de næsten 15.000 nyuddannede, der er længerevarende ledige fra 2009 til 2011, når de går ud i ledighed efter endt uddannelse. På

TABEL 7 Ændringer i beskæftigelsen som følge af øget dimittendledighed siden 2008

Effekter v. dimittendledighed i mindst 6 mdr.	Merledighed, "krisegenerationerne"	3-årseffekt	5-årseffekt	7-årseffekt	10-årseffekt
		Antal pers.			
Erhvervsfaglige uddannelser	6.500	-1.080	-800	-720	-530
Korte og mellemlange vid. uddannelser	4.690	-480	-340	-270	-220
Lange vid. uddannelser	3.400	-310	-190	-130	-110
Alle nyuddannede	14.590	-1.870	-1.330	-1.120	-860

Anm.: »Krisegenerationerne« er gruppen af ledige dimittender, der vil være i perioden 2009-2011, fordi ledigheden ikke blev fastholdt på 2008-niveau. Der ses kun på længerevarende ledighed, dvs. mindst 6 måneders ledighed.

Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM-register (juli 2011-udgave) samt Danmarks Statistiks registerdata.

NOTE 2 Denne analyse er lavet i slutningen af 2011, hvorfor det endelige 2011-ledighedsniveau ikke var kendt. Derfor blev ledigheden i 2011 sat til 2010-niveau, hvilket i dag kan betragtes som et meget forsigtigt skøn (20,4 pct. af de nyuddannede LVU'ere var ledige i mindst 6 måneder, 13,1 pct. for KVVU og MVU samt 10,6 pct. for EUD).

TABEL 8 Tabt velstand som følge af øget dimittendledighed i perioden 2008-2011

Effekter v. dimittendledighed i mindst 6 mdr.	Median-indkomst	3-årseffekt	5-årseffekt	7-årseffekt	10-årseffekt
	Kr.	Mio.kr.			
Erhvervsfaglige uddannelser	311.100	-545	-443	-413	-351
Korte og mellemlange vid. uddannelser	323.400	-291	-238	-219	-199
Lange vid. uddannelser	421.900	-315	-258	-233	-247
Alle nyuddannede	-	-1.151	-939	-865	-798

Anm.: Tabellen viser det samlede velstandstab ud fra den individuelle effekt, antallet af dimittender med mindst 6 mdr.s ledighed og den typiske årlige erhvervsindkomst. »Krisegenerationerne« er gruppen af ekstra ledige dimittender, der vil være i perioden 2009-2011, fordi ledigheden ikke er fastholdt på 2008-niveau. Der ses kun på længerevarende ledighed, dvs. mindst 6 måneder.

Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM-register (juli 2011-udgave) samt Danmarks Statistiks registerdata.

TABEL 9 Samlet effekt på offentlig saldo af øget dimittendledighed 2009-2011

Effekter v. dimittendledighed i mindst 6 mdr.	Median-indkomst	Effekt på offentlig saldo	3-års effekt	5-års effekt	7-års effekt	10-års effekt
	Kr.		Mio.kr.			
Erhvervsfaglige uddannelser	311.100	252.400	-368	-290	-266	-217
Korte og mellemlange vid. uddannelser	323.400	257.300	-185	-145	-128	-115
Lange vid. uddannelser	421.900	300.100	-176	-138	-120	-125
Alle nyuddannede	-	-	-728	-573	-514	-457

Anm.: Tabellen viser den direkte effekt på den offentlige saldo af lavere beskæftigelse og lavere løn som følge af ledige nyuddannede. Effekten af lavere beskæftigelse er den umiddelbare effekt af, at en person i uddannelsesgruppen går fra beskæftigelse (til den angivne løn) til dagpenge. Kun direkte effekter er medtaget. Effekten på lønnen er regnet ud fra antagelse om gennemsnitlig marginalskatteprocent på 45 og den isolere timelønseffekt angivet ovenfor. »Krisegenerationerne« er gruppen af ekstra ledige dimittender, der vil være i perioden 2009-2011, fordi ledigheden ikke er fastholdt på 2008-niveau. Der ses kun på længerevarende ledighed, dvs. mindst 6 måneder.

Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM-register (juli 2011-udgave), Danmarks Statistiks registerdata og Finansministeriets Familietypemodell (august 2011-version).

mellemlangt sigt (5-7 år) mister samfundet omkring 900 mio. kr., mens effekten på længere sigt er et velstandstab på næsten 800 mio. kr. Målt i procent svarer det samfundsmæssige tab til 0,05 procent af BNP.

Forklaringen på, at samfundet taber mest på ledigheden for nyuddannede med en erhvervsfaglig uddannelse er, at der antalsmæssigt er langt flere, der tager en erhvervsfaglig uddannelse, hvorfor det samlet set bliver dyrere. Samtidig er de individuelle effekter større for faglærte end for de andre grupper. Så selvom erhvervsuddannede dimittender i mindre grad er længerevarende ledige, og erhvervsuddannede typisk har en lavere erhvervsindkomst, så er de samfundsmæssige effekter af dimittendledighed størst for erhvervsuddannelserne.

Nyuddannede ledige belaster de offentlige kasser med 0,5 mia. kr.

Konsekvenserne af dimittendledigheden kan også ses på den offentlige saldo. Ledigheden betyder nemlig, at mange nyuddannede modtager dagpenge i stedet for at betale skat og samtidig betyder den lavere timeløn til dem, der finder arbejde, at der betales mindre i skatter end ellers. Samlet set koster den

merledigheden siden krisen satte ind 728 mio. kr. på den offentlige saldo på kort sigt, mens tabet på 10 års sigt er godt en halv mia. kr.

Dimittendledigheden skal tages alvorligt

Resultaterne i artiklen viser, at ledigheden blandt nyuddannede skal tages alvorligt. Nyuddannede, der efter endt uddannelse går direkte ud i mindst 6 måneders sammenhængende ledighed, mister i gennemsnit mindst 20 procent af den årlige indkomst tre år efter de var ledige, og på ti års sigt er tabet 13-17 procent. Chancerne for at være i beskæftigelse er signifikant mindre op til 10 år efter nyuddannede gik direkte ud i ledighed. Arrene på karrieren kan med andre ord ses ret tydeligt i mange år frem.

Tabene ved dimittendledighed er størst for faglærte, når det gælder den samlede erhvervsindkomst og på beskæftigelsen, mens tabet på timelønnen er størst for akademikerne.

Den aktuelle merledighed blandt nyuddannede vil i årene, der kommer, sætte spor på den strukturelle beskæftigelse, sådan at der rundt regnet vil være 1.000 færre fuldtidsbeskæftigede i de

næste ti år. Det betyder et tab af velstand på knap 800 mio. kr., og 0,5 mia. kr. i forværring på den offentlige saldo.

Det er her interessant, at de faglærtes ledighed koster forholdsmæssigt meget. Det kan dels forklares ved, at der hvert år uddannes mange med en erhvervsfaglig uddannelse, og at de individuelle estimerede effekter er større for faglærte end de øvrige grupper, gør at faglærtes dimittendledighed er dyrere for samfundet end akademikernes.

Det skal dog her bemærkes, at resultaterne selvfølgelig er påvirket af, at der ses på effekterne af mindst 6 måneders sammenhængende ledighed. Et andet mål havde måske givet en helt anden konklusion, og samtidig bygger denne undersøgelse på ledighedsoplysningerne for nyuddannede for 2010 som nyeste årgang. En analyse på baggrund af 2011-tal havde naturligvis givet andre resultater.

Grundlæggende viser resultaterne i artiklen, at dårlige konjunkturer sætter sig spor i strukturerne på arbejdsmarkedet. Mange af de nyuddannede ledige, der i disse år er kommet ud fra uddannelsesinstitutionerne, vil have svært ved at komme ud af ledighedens skygge, og både for de nyuddannede, der går direkte ud i ledighed, men også for samfundet, vil den aktuelle dimittendledighed have økonomiske konsekvenser i årene fremover.

Selvom artiklen dokumenterer signifikante tab for både den enkelte og samfundet af længerevarende dimittendledighed, så er tabene alligevel ikke så store, at de gør uddannelse til en dårlig forretning. AE har så sent som i foråret dokumenteret, at der er millionstore gevinster uddannelse. Gevinsterne er så store, at der selv med en ledighedsperiode og med de estimerede effekter, stadig vil være tale om en gevinst for den enkelte og samfundet, hver gang man giver en uddannelse.

Artiklen i dette nummer af Mette Kildegaard og Asbjørn Knudsen undersøger om de nyuddannede, der dimitterer under en lavkonjunktur, forfølges af lavere løn og beskæftigelse, i årene efter. Her er konklusionen, at der ikke er vedvarende negative effekter af at dimittere under en lavkonjunktur, hvilket måske umiddelbart strider imod konklusionerne i denne artikel. Her skal man huske på at der er stor forskel i rammerne for de to undersøgelser, mens denne artikel ser på konsekvenserne af at være ledig (i længere tid lige efter dimissionen), så ser artiklen af Mette og Asbjørn på konsekvenserne af blot at dimittere i en dårlig tid. Når man ser på alle dimittender under et fra fx årgang 2009, er ikke utænkeligt, at de i gennemsnit klarer sig lige så godt som tidligere. De dygtige studerende finder gode jobs mens de dårlige studerende går direkte ud i ledighed. Denne artikel undersøger kun de den sidste gruppe, og endda kun dem, der hænger godt fast i ledigheden.

LITTERATUR:

Marie Gartell, Arbejdsrapport/Institut for fremtidsstudier 2009, "Unemployment and subsequent earnings for Swedish college graduates - A study of scarring effects".
AMS- Analyse af akademikernes arbejdsmarked (oktober 2003).
Barbara Sianesi – "Implementing Propensity Score Matching Estimators with STATA" (2001).

Marco Caliendo / Sabine Kopeinig – "Some practical guidance for the implementation of propensity score matching" (2005) Samfundsøkonomiske konsekvenser af dimittendledighed for videregående uddannelser 29.
Oskar Nordstrøm: Scarring effects of the first labour market experience (A sibling based analysis), 2004.

CEBR "Produktivitet og videregående uddannelse" (2010): tabel 4.1, tabel 4.5, tabel 4.6 samt tabel 5.5. Udført for Tænk tanken DEA.
CEBR "Notat om produktivitet og videregående uddannelser Udført for DJØF (2010).